SỐ THỨ 1470 — NGÀY THỨ SÁU 10 FÉVRIER 1922 — NĂM THỨ MƯỜI

DEPOT LEGAL INDOCHINE No 114

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ : 0$02

Một tiêm. 6 tuần 6$00 — 3 tháng 5$00 — 6 tháng 9$00 — 1 năm 18$00

Giá báo này

	1 tuần	3 tháng	6 tháng	1 năm
Các công-sở	0$ 00	8$ 00	8$ 00	16$ 00
Sau nhà	3$ 00	8$ 00	16$ 00	30$ 00
Hà thành	1$ 50	4$ 75	9$ 00	17$ 50
Một tháng.	0$ 50	0$ 60	0$ 55	0$ 60

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois.

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur

61 63, Rue du Coton, Hanoï

F. H. Schneider, Fondateur
NGUYỄN-TẤN-VIỆN, Inspecteur gérant

Adresse Télégraphique
TRUNG BẮC TÂN VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 5 lignes au centimètre de hauteur, sur 0$ 065 de large.

Une seule insertion 0$30 le c/m

Par contrat annuel 0$18 le c/m

Réclame dans la 1re page 2$ la ligne

Annonces judiciaires et légales 1$50 le c/m

Gros traits à forfait pour les contrats importants.

Đánh số mà mười phần cầu chắc cả mười.

Cuộc công-thái lần này kể cũng giống như một cuộc đánh số thường, nhưng lại khác cuộc đánh số thường nhiều điều rất quan-trọng. Về cuộc đánh số thường, người mình quen biết đã lâu, nên mỗi khi có cuộc đánh số, thì ai nấy thường tranh nhau mà mua vé; người có mua đến hàng trăm hàng chục; người chẳng có, it ra cũng mua được một vài vé mới đành lòng. Đánh số những cuộc như thế thì trong mười phần vị tất đã chắc một; mà vì những cuộc đánh số ấy là ở trong nước mình đặt ra, thì còn có cơ khả vọng, bằng như là của người ở tận đâu đâu đặt ra, chủ-trương là ai mình chẳng rõ, rút số thế nào mình chẳng hay, thì mười phần thật mình không còn chắc lấy một lý nào nữa! Cái lẽ ấy thường chính người bỏ tiền mua vé cũng thừa biết như thế, chứ có phải là khó gì ai biết đâu. Biết đành số như thế là cầm lòng lấy cái mất tiền, tai, nhưng dù vậy mặc lòng, ai nấy cũng vẫn háo hức mua lấy một vài vé mỉ yên dạ, bụng bảo dạ rằng: may ra vận tấy thì ấy là sung sướng tự đấy, mà may-rủi vận nó còn chưa lấy ra nữa, thì cũng được sung sướng lỉ ngày về cái hi-vọng được trở nên sung sướng ấy: cảnh này mà vận chưa tấy, thì ta sẽ bày cảnh sau, chứ có lo gì. Cái bụng nghĩ ấy tưởng cũng là một cái thường tình của loài người vậy.

Cuộc công-thái này sở dĩ cũng giống một cuộc đánh số thường là vì người mua phiếu cũng được cái hy vọng trở nên sung sướng như thế; nhưng nó có điều khác là khác vì cái hi vọng ấy lại được lâu dài và chắc chắn hơn cái hy vọng mơ-vông của các cuộc số số thường. Cuộc đánh số thường, chỉ rút số có một lần mà thôi, ai trúng đã đành, còn ai không trúng thì từ đấy, cũng là tuyệt, vé đánh là quẳng xọt, tiền mua vé thế là mất không! Đến như cuộc số số này thì trong ba mươi năm mỗi năm rút số bốn kỳ, thành thử năm nào cũng bốn lần có hy vọng, cái hy vọng ấy lại được dài dằng dặc trong khoảng ba mươi năm tròn, mà không bao giờ đến nỗi phải thất vọng, bởi vì dù vận có đen ra nữa, thì hết ba mươi năm, cái vốn cũng còn thành ra nhất bội nhì kia mà. Lại còn khác được một điều nữa là trong khoảng ba mươi năm, hễ vé mình chưa trúng, mình có cần đến tiền làm gì, đem cầm cho nhà Ngân hàng cũng được tám thành (80 o/o) đem về mà sinh công kế lợi. Khi nào vé mình rút trúng, lại đem tiền chuộc vé mà lĩnh hàng nghìn hàng vạn. Mình có tùng đem bán nữa, bao giờ cũng được lãi it nhiều, chứ không sợ lỗ. Vì vé mình càng giữ được lâu ngày, thì số vé còn lại tất ít đi, cái phần trúng số lại thêm chắc, thì cái thị-giá cái phiếu cũng lại tăng lên.

Ấy lấy cái lợi thiển-cận mà xét, thì cuộc công thái này khác cuộc đánh số thường là thế, nghĩa là cuộc đánh số này là một cuộc đánh số riêng mười phần ăn chắc cả mười vậy

Cái *lợi* nó đã to, lại được ăn chắc, mà cái *nghĩa* nó lại cao thượng biết bao! Ai mua vé cuộc công-thái lần này là đem tiền cho chính-phủ vay để làm nốt đường Hòa-xa Vinh-Đông-hà, khiến cho từ Hà-nội đến Đế-đô đi lại được thuận tiện, đường sá được thông đồng, trước là nền kinh-tế nước nhà nhờ đó mà thêm mở mang, tình liên lạc của nòi giống nhờ đó mà thêm khăng khít sau là để tỏ cho người ngoài biết rằng cái Đông-pháp này đã đủ cái thế lực tài chính mà tự trù liệu lấy những khi cự kình tứ trọng xử, cũng là người Việt Nam vẫn sẵn cũng tâm nghĩa khí mà lo liệu đến những việc công ích công lợi cho giống nòi.

Một cuộc công thái được ích đủ mọi đường như thế, thì phỏng ai là chẳng muốn sốt sắng mà hoan nghênh? Chính-phủ định đến ngày 1er Mars này thì sẽ bán *phiếu*, cho đến ngày 20 Mars thì hết hạn. Nhưng ta đem quyết rằng chỉ trong một hôm đầu là số tiền đến mua cũng quá cái số sáu triệu. Song từ hôm nay đến hôm ấy, những người có lòng với nước, ai chẳng mang cho người mình sẽ nữa được rất nhiều phiếu để trong 60 lô một vạn, và 300 lô một nghìn, của chính-phủ phát ra trong ba mươi năm sau này, người mình cũng sẽ chiếm được đại đa số, chẳng về tay người nọ thì vào tay người kia, hầu để nước đã nhờ về đường hỏa-xa mà thêm thịnh, dân lại nhờ về cuộc số số mà thêm giàu, há chẳng đáng mừng lắm ru! Vậy ai ơi! cố lên! cố mà trả hết lấy tờ nhiều phiếu cho lớ để về tay người khác thì Loài!

B. Q.

Một cái gương qui-báu cho các nhà nữ-sĩ Việt-Nam

Cứ theo võ-tuyến-điện ở Bordeaux gửi sang đó vừa nói, thì ngày 21 Janvier 1922 tức là ngày 24 tháng chạp năm Tân dậu vừa qua (chính sau hôm ông Táo lên cháu Thượng-đế!) là một ngày đáng ghi vào lịch-sử văn-chương nữ-giới hoàn-cầu, là một ngày kỷ niệm trọng thể trong nữ-sĩ vậy. Ngày hôm ấy là ngày gì mà vẻ vang như thế? Ấy chính là ngày mà một vị nữ thi-sĩ đại-danh đã được tuyển vào một viện Hàn-lâm ở một nước bên Âu-châu, là ngày mà bà bá-tước Mathieu de Noailles được trúng tuyển vào Hàn-lâm viện nước Bỉ đó! Vẻ vang thay cho một nhà nữ-sĩ! Danh giá thay cho một nước đã có một tay nữ-sĩ tài cao khiến cho các bậc văn-nhân phải suy-tôn đặt vào một cái địa-vị ở trong viện Hàn-lâm! Kể ra từ xưa đến nay các nước bên Âu bên Á không phải là không có những bậc nữ-sĩ hữu danh mà đến nay mới có bà bá tước de Noailles là một đấu. Một nước Pháp đã xuất sản ra biết bao là tay nữ-sĩ có biệt tài, như bà bá-tước de Sévigné, bà de la Fayette, bà de Staël, bà George Sand, văn văn, đã nổi danh tài-học từ mấy thế-kỷ nay, mà các sách xuất bản giờ còn truyền lại. Lại ở như nước Việt-Nam nhà, về phương-diện văn-chương nữ-giới cũng được mấy tay tiếng tăm còn truyền-tụng đến ngày nay, như bà Thị-Điểm, bà Nhân-Khanh, bà Nguyễn-Nhược thị, cô Hồ-xuân-Hương, khách văn-nhân ai là người chẳng biết!

Tuy từ xưa đến nay, những bậc nữ-sĩ trứ danh không phải là không có, song chưa ai là chiếm được các địa-vị vẻ-vang như bà bá-tước de Noailles ngày nay. Vẻ vang thực, vì rằng ở các nước bên Âu-châu, cái tiếng hàn lâm là một tiếng có giá-trị không gì sánh kịp là một tiếng mà các nhà văn sĩ suốt đời ao-ước được mang, là cái vị-vọng tối cao của những tay đã biết cầm bút viết văn làm sách đó. Chả có thế, 5 Văn chương Hàn lâm-viện Đại-pháp, có bốn mươi mà đã được xung-vung là bốn mươi vị trường-sinh bất tử. Chẳng có thế mỗi khi khuyết một chân trong viện Hàn-lâm thì các nhà văn sĩ lại cố-động tranh nhau một cách kịch liệt như ở bên ta tranh nhau tiếng nghị viện hay tiếp-biểu vậy! Bà bá-tước de Noailles đã được tuyển-cử vào viện Hàn-lâm nước Bỉ, được Bỉ hoàng cùng hoàng-hậu vì mến tài phục tiếng mà đặt yến khoản đãi sau khi làm lễ nhận tiếng nữ-hàn-lâm. Quả thực thay! cũng là một phận-hồng-nhan, mà xét lại tu-mi thật ít người sánh kịp! Nào khách văn chương trong tài mà tuyển vào một vị hàn-lâm, nào bậc vương giả mến tiếng mà mở yến diên thết đãi, lại thêm trên các báo chương dư-luận một niềm cổ tụng cái tài cao học rộng, làm cho danh vang liệt quốc, tiếng đề ngàn-thu, như thế không còn gì vẻ-vang hơn nữa, mà suốt đời người không còn cái hạnh-phúc nào đáng gọi là hơn.

Bà bá-tước de Noailles sở-dĩ được cái hạnh-phúc vẻ-vang như thế là vì bà đã vốn sẵn có thiên-tài, lại thêm cái tính chăm chỉ học-hành làm lụng nữa. Bà thường nói rằng: «Sự làm việc là cái lạc-thú của tôi, là cuộc tiêu sầu của tôi, là cách sinh-hoạt của tôi!» (Le travail, c'est ma joie ma consolation, ma vie!) Năm lên tám tuổi, bà đã tập làm thơ theo lối Alcfred de Musset là một nhà thi-sĩ trứ danh nước Pháp. Năm 1901, bà xuất bản một tập thơ nhan đề là « Le cœur innombrable », là một tập thơ có làm thiên kiệt-tác đã làm cho bà nổi danh từ đấy. Ngoài tập thơ đó, bà lại còn mấy tập khác là: les Eblouissements les Forces éternelles, l'Ombre des Jours, đều là những tập thơ được làng văn ca-ngợi là có giá-trị vô song. Ấy chính vì những tập thơ ấy — là những sách sau này sẽ lưu truyền văn đại — mà bà đã được trúng cử vào Hàn-lâm-viện nước Bỉ về ban Pháp văn đó, thật là vẻ vang thay!

Cái tin từ xưa đến nay mới có một lần này, chắc các nhà nữ-sĩ Việt-Nam ta cũng nhiều người được biết rồi, và chắc rằng khi được tin ấy ai cũng có bụng vui mừng, vì đã được một tay trong bạn má hồng chiếm nỗi một cái địa-vị mà xưa nay chỉ có khách tu-mi mới đoạt được thôi! Mừng thì mừng thật, song trông người lại ngẫm đến ta, nếu đem mà so sánh thì thực là hèn ngao-ngán! Không nói chi đến những bà Thị-Điểm, bà Nhân-Khanh, bà Nguyễn-Nhược thị, cô Hồ-xuân-Hương, là những bậc nữ-sĩ trứ-danh ở đất Việt-Nam này đã qua đời rồi, còn những bực nữ-sĩ ngày nay — những bậc tự xưng là nữ-sĩ, và những bậc thường được thiên-hạ tặng là nữ-sĩ — nếu đem so những bậc nữ-sĩ ấy với bà bá-tước trên kia thì thật là một vực một trời! Nói vậy chắc có kẻ mếch lòng, song ta phải biết ta thì ta mới mong theo kịp bằng người và hơn người được. Nếu ta dùng cái tiếng nữ-sĩ mà chỉ những hạng người như bà bá-tước de Noailles trên kia, thì trong các tay khuê-các Việt-Nam biết cầm bút viết văn, thử hỏi xem mấy người được xứng lên là « nữ-sĩ »? Quyết nhiều những bậc nữ-sĩ — hoặc chân hoặc giả — mà ta thường thấy tên ở trong các tạp-chí, trên các báo-chương, không thể sánh ngang hàng với vị nữ-nhân-làm bên nước Bỉ được. Nhiều người tưởng rằng hễ có tên trên tờ báo, hoặc kỳ dưới mấy bài văn nữ-giới, hoặc đề dưới mấy câu thơ tả cảnh tả tình, tắt là vào hạng nữ-sĩ rồi! Ôi! tưởng thế khó là làm! Mấy câu văn sáo, vài điệu thơ non, có đủ làm nên một nhà nữ-sĩ không? Về văn đàn-ông cũng như đàn-bà, ngày nay ta có thể nói thi-sĩ (poète) thì rất hiếm mà thợ thơ (versificateur) thì thật nhiều!

Vậy các nhà nữ-sĩ Việt-Nam ta nên theo gương qui-báu của bà bá-tước de Noailles đã treo lên một cách rực rỡ ở bên cõi Tây-Âu! Ta nên nhìn kỹ mà biết chước được tỉ nào hay tỉ ấy, chớ tưởng rằng mình đã hơn người, và cũng chớ cho mình là kém-hèn, chịu ép một bề, không sao theo kịp được người! Người có thông-minh trí-tuệ, ta đã không trí-tuệ thông-minh sao? Bảo rằng vì người có thiên-tài nên mới được như thế, song thiên-tài là gì? chẳng qua là ở sự kiên gan bền chí mà nên. Ông Newton là một nhà bác-học nước Anh có nói: « Thiên tài là một sự kiên-tâm trường cửu » (Le génie est une longue patience). Vậy nếu ta có công mài sắt, tất cũng có ngày nên kim. Các nhà nữ-sĩ Việt-Nam ta nghĩ sao? Mong rằng một ngày kia cũng có một nhà nữ-sĩ Việt-Nam loan báo bằng võ tuyến-điện đi khắp hoàn-cầu như bà bá-tước de Noailles, như thế chẳng vẻ vang cho nòi giống Lạc-Hồng lắm ru!

B. G.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

VÔ TUYẾN ĐIỆN

Bordeaux, ngày 9 Février 1922

Các tin tức về việc bầu cử đức Giáo-hoàng mới

Tin Berlin. — Nhiều báo-quán Đức không hoan-nghênh việc giáo-chủ Ratti trúng cử Giáo-hoàng.

Tin Rome. — Báo *Giornale* nói rằng chiến hôm chủ nhật thì giáo-chủ Ratti được nhiều phiếu nhất, vì giáo chủ được những phiếu của các giáo-chủ Đại-pháp và phiếu của giáo-chủ Mercier.

Tòa thẩm-phán vạn quốc

Tin La Haye. — M. Weiss, là người nước Pháp trúng cử phó tòa tại tòa thẩm-phán vạn-quốc.

Các giáo-chủ nước Hoa-kỳ

Các giáo-chủ nước Hoa-kỳ tới Paris ngày hôm qua. Đi giữa đường, thì các ngài được tin giáo-chủ Ratti trúng cử, các ngài tấy làm vui lòng lắm. Các ngài xoi com với quan-sứ thần của Giáo-hội tại Paris. Đêm hôm qua, các ngài đã đi La-mã để dự lễ tức vị của đức Giáo-hoàng mới.

Nước Anh đòi với nước Pháp

Trong một bài diễn-văn của quan thủ-tướng Lloyd George đọc tại nghị-viện nước Anh, ngài có nói: « Ủy-ban số nước Đức kiểm-chấp vơi nước Pháp như trong năm 1870, và năm 1914, thì nước Anh sẽ đem tất quân lính mà lực lực nước Pháp đánh bên thổ. Ngài lo có nỗi đến bàn, nào nước bảo-chứng mà nước Anh sẽ ký với nước Pháp tức là « cam-kết » Lord Curzon cũng đọc diễn-văn, tại thuyết giảng-viện nói có tụng-cáo rằng thà chết chứ nước Pháp mà nước Anh về nỗi bảo-hộ-viện-yêu sẽ không ưng chuẩn một bản giao-ước bảo-chứng của hai nước Anh Pháp, mà

Giúp nước Arménie

M. Guernier, thủ dân nghị viện, hội-trưởng hội France-Arménie, và M. Flandin, nguyên-lão nghị viện phó hội-trưởng hội ấy, có gửi đến quan Pasquier một cái địa bạt tự lập trong miền Siêu-Việt. Là đơn ký có 116 ông nguyên lão nghị viện ký. Nay mai sẽ có gửi đơn giản Giám-quốc mới lễ đơn về việc ấy, mà lễ đơn này lại sẽ có chữ ký của nhiều ông thủ-dân nghị-viện ông nguyên thượng-lưu các hội-viện của Hàn-lâm-viện v. v. nữa. Trong lễ đơn ấy có nói đến những nỗi khổ thống của dân Arménie phải chịu trong buổi chiến tranh mới rồi, và những công việc của dân ấy đã giúp các nước đồng-minh. Nếu nay không có thể theo như ý nguyện dân Arménie mà đặt xứ ấy làm một nước tự lập tự do, thì cũng ên đặt cho dân ấy một cái địa-hạt riêng được quyền tự-lập, để đền bù cho dân ấy những nỗi khổ thống trong bấy lâu nay.

Số bồi-thường của nước Đức bộp

Ngày hôm thứ ba, nước Đức đã nộp ba mươi mốt triệu marks or. Số tiền bồi thường của Đức nộp đó là theo như lời của hội-đồng bồi thường định quyết ngày 13 Janvier.

Các báo quán Đại-pháp đối với cuộc công-thái Đông-pháp

Trong hai số báo *Dépêche Coloniale* sự lợi-ích của cuộc công-thái Đông-pháp. Cuộc công-thái này tức là một cái dịp cho nhân dân bản-xứ tự nhiên giúp vào việc tài chánh của chánh-phủ Bảo-hộ. Dân bảo hộ dân được bảo hộ hai đàng chung tiền góp sức với nhau, thực là gây dựng cái tin tực cho Đông-pháp vậy. Đó thực là một cái tang chứng về sự tiến bộ của Đông-pháp, mà Lord Northcliffe đã nói: Người bản xứ mua trái-phiếu thực là giúp cho nước lắm. Nhưng nhờ cái thế-lộ công-thái rất tài tình, thì mua trái-phiếu họ cũng được lợi. Cái cuộc công-thái này thực người bản xứ hiểu rõ cái lợi ra thế nào. Cái trái-phiếu này không bao giờ mất giá, vì giá phiếu không phải chịu cái ảnh hưởng về giá tiền tệ khi lên khi xuống. Trái phiếu không có lợi tức, thì người mua phiếu không phải lại tốn kém để lĩnh tiền lãi nữa. Cái thị-giá trái phiếu mỗi năm lại tăng mỗi lên. Trái-phiếu lúc nào đem ký, ở nhà ngân hàng, ký liền cũng được, thực chẳng khác cuộc công thái này rất là chắc chắn vững bền.

Sau này lại Đông-pháp sẽ đặt một cái ngân thị, như vậy thì giá các trái đơn ngân-phiếu lên xuống thế nào, không phải cho đợi những tin tức ở bương quốc mà ở Đông pháp cũng có thể biết được.

Số báo Ouest Eclair ngày 5 Février có nói đến sự phát đại về đường kinh tế của chương trình công thái của chính-phủ này, do nên tài chính Đông-pháp bao lâu lấy được lễ nhị bội quá lợi tức của các chánh-sách đã bảo vệ. Tự đấy dân Đông-pháp là người bương-bợp có cần gì mà sự giúp vào việc thực phát nên kinh-tế vậy.

Quốc trái Đại pháp : 3 °/ 57,50. — 4 °/ 1918 84,25. — 5 °/ 78,85. — 5 °/ 1920 98,75. — 6 °/ 1920 94.

Có liền mà giữ một chỗ không tìm cách để làm cho sinh sôi này nở ra ấy là có tội với nước nhà đó; vì trong nước hiện đương cần đến lắm để làm dự ng xe-lửa, xe-lửa mà làm xong thời sinh dân gian đều được giàu có thịnh vượng.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Đàn bà cũng nên có cái chức nghiệp tự lập

Trong loài thực-vật có một thứ cây kỳ sinh, phải hấp thu được dưỡng-liệu của một cái cây khác mới sống; lại có những loài dây sắn dây bìm, phải quấn vào một cái cây to, nhờ sức chống đỡ. Trong loài người mình mà cũng có một hạng người phải ỷ-lại cái sức phù dưỡng của người khác như loài thực-vật vậy, chẳng cũng là một cái hiện-tượng quái lạ dư? xưa nay đàn bà ỷ lại đàn ông, đã thành là một cái tập quán phổ thông trong xã-hội; đàn bà ở Đông-phương ta lấy tam-tòng làm mỹ-đức: ở nhà theo cha, lấy chồng theo chồng, chồng chết theo con, cái sinh-hoạt trong suốt đời một người đàn bà chỉ có theo người mà không bao giờ có cái tính cách tự-lập. Gần đây ở các nước bên Âu-châu đã thịnh xướng cái thuyết « đàn bà nên có chức nghiệp tự lập » ; phần nhiều đàn bà đã biết lấy chức nghiệp làm trọng, mà những đàn bà có chức nghiệp, xã-hội cũng đã coi trọng hơn trước nhiều; những chức-nghiệp trọng yếu trong xã-hội, đàn bà cũng đã chiếm được một phần to; chẳng những người đàn-bà thuộc về giai-cấp vô-sản, tòng sự các việc lao động trong công-trường càng ngày càng thêm lên nhiều, mà thuộc về giai cấp trung sản trở lên cũng đều biết chú trọng về những chức-nghiệp cao-đẳng; hiện thời kể đã biết bao nhiêu những người nữ-kỳ-giả, nữ-giáo-sư, nữ-thẩm-phán-quan, nữ-dược-tễ-sư, nữ-danh-họa-gia nữ văn học-gia lừng danh nổi tiếng không kem gì đàn ông; còn những chức nghiệp trọng yếu khác như các ngân hàng, các thương-điếm, các y-viện, các công-ty, các nhà hộ-sinh, các sở bưu-chính v. v. số đàn bà làm việc trong đó cũng nhiều lắm.

Cái thuyết « đàn bà nên có chức-nghiệp tự lập » căn cứ hai cái lý-do chính đáng như sau này:

Trước hết là vì cái lẽ kinh-tế áp-bách đòi nay, đòi nay là đời sinh-kế cạnh-tranh, cái trình độ sinh-hoạt của loài người cao hơn trước nhiều; gia-đình mấy năm nay vật-giá thiêu thốn, thị giá càng ngày càng cao, một người đàn ông không làm sao chi trì nổi được gia-kế; vì thế nhiều người sự sinh, tử, thăng, trầm, hay, dở, nhiều con đẻ cái không làm sao mà dưỡng-dục được, đến nỗi bần-nhi-viện không đủ chỗ mà thu dung, trong xã-hội sinh ra nhiều nỗi thương tâm thảm mục; muốn cho trong xã-hội khỏi những cái hiểm-tượng ấy thì đàn bà phải nhận cái nghĩa-vụ hiệp lực với đàn ông mà cùng chi trì gia-kế mới được.

Ngoài cái lẽ kinh-tế áp-bách đó, lại còn một lẽ chính đáng hơn nữa. Đàn bà với đàn ông cũng cùng một tai mắt, một tay chân, một tâm-tư trí tuệ như nhau, nghĩa là cùng một loài người cả; đã cùng một loài người thì người nào cũng phải có cái nhân-cách của người ấy, về tinh-thần, về vật-chất ai cũng phải tự chủ tự lập; vật chất muốn cho được sung dụ thì phải tự mình lao động, cần đủ cái dụng độ ý thức của mình; tinh thần muốn cho được khoái-lạc thì phải tự mình có cái tư-cách độc lập, không đến nỗi ỷ lại vào người khác; dù không có cái cổ lự về kinh-tế áp-bách cũng nên nhận cái bổn phận làm người mà đối với người cùng loài, nên hết sức chung nhau hiệp lực bổ trợ; cho nên đàn bà cũng nên có chức-nghiệp tự lập mới xứng đáng làm người được.

Các bạn quần-thoa ta nên nghĩ kỹ những cái lý-do chính đáng ấy mà đừng nhìn lấy cái chức-nghiệp tự lập, theo gương hiền-nữ các nước bên Âu-châu.

N. T. C.

Năm chục đồng bạc bỏ trong lọ chặn kỹ một chỗ, ba mươi năm nữa, vẫn chỉ có năm chục mà thôi. Mua một vé Quốc-trái 50 đồng thời ít nhất cũng thành được 100 đồng.

Cảnh mùa xuân

Ngoài rèm phảng-phất gió hương bay, tơ liễu nghìn chiều thu thướt liệng; tiếng oanh gọi bạn, cái bướm tìm đàn: nhờn nhơ cụm tía cụm bồng, bởi bởi sắc vàng sắc trắng. Chợt thấy cái « xuân-quang minh-mị », nào non nước, nào hoa cỏ thấy cho đến muôn loài đều là có phần tự đắc. Vậy nên người ta ở trong cái thời tiết ngày xuân, hả chẳng đầm thắm vui-vẻ lắm ru; khi cung đàn, khi chén rượu, khi bài thơ, vẫy bạn tác để đón mừng xuân mới tới.

Xuân tới bao giờ xuân lại đi, cuộc trăm năm có những chín mười mươi lần xuân, xuân trước tới chưa bao lâu, mà thấm thoắt xuân sau đã tiếp đến: ngày ngày tháng tháng, xuân xuân, hình như xuân nào cũng là xuân mà kỳ thực thời không xuân nào giống với xuân nào đặng; bởi vì mỗi xuân thêm một tuổi, thế xuân mà ngao ngán với ngày xuân: cái xuân là cái làm sao? có phải là cái thời tốt đẹp, qua lại thúc giục cho mình, bắt buộc người ta phải biết thêm tuổi thời thêm tâm-trí lo nghĩ, cho có một sự nghiệp gì mới là phỏ bày cho xứng đáng với cái quang-cảnh ngày xuân: quang-cảnh ngày xuân người ta, có qua mà không lại, tuổi có thêm mà không có hết, ấy đó là sự nên đo-lường sinh ra lo nghĩ. Nếu người ta ăn ăn, uống uống, xuê đùa theo tháng hẹn ngày qua, lẫn lữa với niên-hoa thay đổi nỗ hóa ra có-phụ cái cảnh sắc thiên quang của tạo-vật, chỉ cung cho người đời một cuộc thưởng-ngoạn đó thôi, hay sao?

Cho nên mừng xuân bao nhiêu, lại càng cảm cảnh, xuân tới cả bầu trời, mà xuân riêng từng hạng người, vì mỗi hạng người đối với xuân, trong lòng có một phong-vị tư-tưởng khác nhau nhưng mà, thật ra ngoài mặt, thời không người nào là không biểu-động-tình cũng quang-cảnh vậy.

Đạm-phương nữ sử Huế

Cũng trong một đất nước mình,
Bấy lâu cách trở nên tình hóa xa.
Bưởng xe hỏa Vinh — Đông-hà,
Nay mai mộ thải đã mà khởi công.
Là đường kinh tế giao-thông,
Bắc Nam thân ái một lòng từ đây.
Nghĩa-dân nên giúp dịp này.

HÀI ĐÀM

Tấu bút!

Hanoi ngày.....

Khuếch-trương bạn thân của độ cũ Quý-huynh làm ơn gởi cho độ một tờ bạc giấy một đồng.

Bạn của Quý-huynh: Hữu tài ký.

Tái bút: Độ nghỉ kỳ, quý huynh gởi cả hai tờ cũng được

Hải-phòng ngày.....

Hữu-tài, hiền-huynh

Đệ chỉ có thể gửi hầu quý huynh từ giấy một đồng thôi, vì cửa nhà còn có thể.

Bạn thân: Khuếch-trương ký.

Tái bút: Độ nghỉ kỳ, tờ bạc giấy ấy, để phải dùng để sai bữa cơm chiều.

Ông-viễn-kinh.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 10 Février này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0đ. 20.

Tin tàu — Tàu *André Lebon* sẽ tới Saigon ngày chủ nhật này, hồi 4 giờ sáng, tàu ấy có chở 119 bao thư 62 bao về phần Saigon. 28 bao về phần Haiphong và 29 bao về phần Hanoi.

Quan Toàn-quyền Long về Nam-kỳ — Báo *Opinion* có đăng việc quan Toàn-quyền Long vô Nam-kỳ như sau này:

Ngày mở cuộc Công-thải nay đã ấn định, cho nên quan Maurice Long đã định-trở về Saigon sớm hơn một chút.

Chắc rằng ngày 16 Février quan Toàn-quyền sẽ biệt Hanoi mà đi đường bộ về Nam.

Ngài sẽ đi Ba-lạt mấy bữa để khánh thành nhà nghỉ mát ở Lang-biên.

Vậy chừng 23 hay 25 Février thì ngài sẽ tới Saigon.

Quan Thống-đốc Cognacq về Nam-kỳ — Chuyến xe-lửa chiều hôm nay hồi, 1 giờ 30, quan Thống-đốc Cognacq cùng quí phu nhân đã xuất Haiphong để xuống tàu *Cap Arcona* vô Saigon. Sở xe-lửa có mắc một *salon* riêng cho ngài và quí-quyến. Nghe người ta ăn ăn, uống uống, xuê đùa theo tháng hẹn ngày qua, lẫn lữa với niên-hoa thay đổi nỗ hóa ra có-phụ cái cảnh sắc thiêu quang của tạo-vật, chỉ cung cho người đời một cuộc thưởng-ngoạn đó thôi, hay sao?

Hội-đồng thành-phố. — Đến tối thứ sáu 17 Février 1922 hồi 21 giờ Hội-đồng thành-phố sẽ họp. Số ngày mai, bản báo sẽ đăng những việc xét trong kỳ họp.

Tại tòa Đốc-lý. — Ban hội-đồng xét về việc đèn điện chừng đến ngày 16 này sẽ họp tại tòa Đốc lý để sửa lại tờ bảo cáo trình Hội-đồng trong phiên họp sau này.

Việc xét sổ bảo cử. — Đến sáng thứ bảy, các ông hội viên Tây Nam rong thành phố có chân xét sổ biên tên những người dự bảo ở Hanoi thì sẽ họp tại tòa Đốc-lý.

Tiệc của Nghị viện. — Bắc-kỳ Tư vấn nghị-viện đến chiều chủ nhật 12 Février này thiết tiệc tại rượu Champagne tại hội-quán hội Khai-trí-tiến-đức để mừng ông nghị trưởng Ng.-hữu-Thu được thưởng độ nghỉ đồng Bắc đầu hội tình. Tiệc rượu ấy có mời quan Toàn-quyền, quan Thống-sứ và các hàng đại biểu để các ngài chiếu cố cho rằng Bắc-kỳ Tư-vấn nghị-viện hoạn nghênh một cách rất trân trọng phần thưởng rất qui hóa của Chính-phủ đã ban cho ông nghị-trưởng Nguyễn-hữu-Thu.

Nhân tiệc rượu của Nghị viện mừng ông nghị trưởng hôm đó có đông đủ cả nghị viện, vậy ông nghị-trưởng thiết tiệc đề tạ lại Nghị viện và các bà con quen thuộc. tiệc cung thiết tại hội-quán hội Khai trí-tiến-đức thì cũng ngày hôm ấy hồi 7 giờ tối.

Tòa trị sự Hội-đồng Tư-vấn lái cảo.

Đường xe-lửa Vinh - Đông - hà. — Phủ Toàn-quyền có lại cảo cho các báo-quán tin sau này của MM. Cucherousset chủ nhiệm báo *Eveil Economique* và Nguyễn-văn-Vĩnh bản báo chủ-nhiệm điện-tín phủ Toàn-quyền chiều hôm qua:

«Chúng tôi tới Vinh chiều hôm qua, đã nhận ra ngay rằng nhân dân ước mong cho con đường xe-lửa Vinh và Đông-hà chóng làm xong, vì đường ấy mà thiết lập ra thì thành phố Vinh và Bến-thủy phát đạt không biết đến đâu. Đất làm nhà ở hai hại-lị đó hiện đã cao rồi.

Sáng hôm nay, chúng tôi đi cùng với quan Công-sứ Métailreau, quan kỹ-sư Valeite và quan Tuanh-tra sở Xe-lửa đến khoảng đất làm con đường mới, theo mãi cho đến ga Yên-xuân, ở gần cầu Sông-cả là nơi đã xây cột xong rồi. Chỗ ấy là một nơi rất đẹp, đến khi ma đường xe-lửa làm xong thì miền Bến-thủy tất là mở mang hơn nhiều. Suốt miền ấy toàn là ruộng hai mùa cả, nhân dân nhờ đó mà sinh nhai nhiều. Các làng ở giáp Sông-cả thanh ra một giải liên khu, lại có một con đường rộng đi qua có thể đi xe hơi được.

Chiều hôm nay chúng tôi lại đi, để ngủ đêm ở Lam-thành.

Kỳ thi vào ngạch Thương-chính. — Bản báo tiếp được nhiều thư hỏi các thể lệ ở trong điện 13 nghị-định 18 Avril 1919 về việc thi Thương-chính thế nào, vậy bản báo cũng chiều lòng đi tra cứu đăng sau này để những người tỉnh nguyện ứng-thí thì được rõ.

Điều thứ 13 ấy như sau này: Phàm những người tỉnh-nguyện ứng-thí vào ngạch Thương-chính thì phải gửi các giấy sau này đến quan chánh sở Tương chính.

a) Một cái đơn xin ứng-thí làm bằng giấy tin chỉ.

b) Một tờ giấy khai sinh hay là một tờ cắn cước thay cho giấy khai sinh.

c) Một tờ chứng-chỉ tòa án (Casier judiciaire) hay là một tờ chứng chỉ hạnh kiểm.

d) Một tờ sao các văn bằng của mình.

e) Một tờ giấy của thầy thuốc nhận thực về sức lực của mình.

Nam-định đặt thành thị-xã. — *Quan báo Đông-pháp* ngày 8 Février 1922 có đăng nghị định quan Toàn-quyền ngày 17 Octobre đặt tỉnh-lị Nam-định thành một thị-xã, có một quan Đốc-lý quản trị và một hội-đồng ủy - viên giúp việc. Trong số ngày mai, bản báo sẽ lược dịch tờ nghị định ấy.

Sở kiểm lâm. — Quan Toàn-quyền đã ký nghị định cho phép trích ở sổ dự-toán Bắc-kỳ năm 1922 lấy 14.000 đồng để Nhà nước làm lấy các công việc thuộc về đạo kiểm lâm Bắc kỳ, và 8.800 đồng cũng ở trong sổ dự-toán ấy, để làm các đồn kiểm lâm và tu bổ các sở kiểm-lâm Bắc kỳ.

Ngạch tùy phái. — M. Ng.-hữu-Vân, tùy phái thượng hạng hạng nhất tại phủ Thống-sứ, hàm chánh cửu phẩm bá bộ (9.1) nay mông thăng tùng-bát phẩm bá bộ (8.2).

MM. Phạm-văn-Qui, Ng-Tuất tùy phái tạ phủ Thống-sứ và M. Đinh-quang-Du, tùy phái tại tòa Sứ Tuyên-quang, đều mông thưởng tùng cửu phẩm đội trưởng (9.2)

Ngạch công-chính. — M. Lê-quang-Vinh, hội phó hạng ba ngạch công-chính được phép nghỉ 30 ngày, lĩnh cả lương.

Ngạch khán-hộ. — M. Ng.-văn-Nhân, khán-hộ công nhật tại nhà thương Bắc-ninh, vì có giảm bớt người làm, nên được về và được lĩnh một món tiền trợ cấp là 45p.

Tiền tuất quả. — Cấp một món tiền 40p. tuất quả cho Mme Tạ-thị-Ngeạn, là quả phụ quan cố tri huyện Phạm-văn-Triệu quán làng Bạch-mai (Hà-đông) tạ thế năm 1919.

CẦN NGƯỜI LÀM VIỆC

Sở Chiếu-bóng (Service cinématographique) ở phủ Toàn-quyền cần một người vận máy xe 6-tô thực giỏi. Xe máy hiệu « Peugeot » 24/30.

Ai có bằng thi đỗ ma xin. Lương sẽ định theo công-việc làm.

3210

Đội-bốn Le Gros. — Sáng hôm qua, quan binh đã cho giải đội-bốn Le Gros, đóng Haiphong đã đem bản tại Phòng giấy quan Dự thẩm, rồi lại đưa lên Hanoi.

Việc bắt bạc chiều hôm kia — Bản quán tiếp được bài sau này:

Việc bắt bạc chiều hôm kia tại trại ông Tân-kỳ là do một người có người nhà thua bạc đã nhiều, can ngăn không được, cho nên đến phải đi Mật-thám đến bắt, chứ không phải do các thầy mật-thám đó ở đường. Buổi hôm ấy đi bắt toàn là các viên thanh-tra mật-thám và các viên cảm Tây, chứ không có thầy mật thám Annam nào cả.

Hoài của, giá bọn con bạc hôm ấy không chạy được nhiều thì bắt được đến mấy xâu, để xếp được đầy một toa xe điện! Tôi xin nói thêm rằng: các viên thanh tra mật-thám đi bắt hôm ấy đi toàn bằng ô-tô cả, cho nên lúc trở về số Mật-thám, các con bạc đàn-bà đem lên ô-tô cả. Cuộc ô-tô này có một điều khác thường là cả bà xưa nay ngồi ô tô mà gặp chị em bạn hay những người quen thì lấy làm thích chí lắm mà các bà đi ô-tô đều có thì vừa ngồi vừa lo giữ người quen thuộc chỉ muốn ngành mặt hay là lấy áo che mặt mà thôi. Các con bạc đàn ông thì hôm ấy đem lên xe điện, vì không đủ ô-tô ngồi.

Nhiều bà nhiều cô bữa ấy chạy được, nhưng cũng phải mất bữa bà vía; có cô rơi cả đuôi gà, có cô bỏ cả giầy mà chạy lấn, bị bùn lấm be bét, trông thật thảm thê! Tôi đứng gần đó, được chứng kiến cả sáng, vậy xin thêm mấy lời tiếp với hai đăng trong qui báo hôm qua để cho được đúng.

M. lai cảo.

* * *

Về việc đánh phán-thán này, ông Tân-kỳ có đến nói tại bản quán hay rằng việc phán thán bắt được ở trại của ông, nhưng ông không có dự gì vào việc đánh bạc cả, vì xưa nay ông vẫn buôn bán ở Gia-lâm, mà trại thì giao cho người nhà giữ. Vậy bản quán tưởng nên nói lại để độc giả được rõ.

* * *

Bản quán lại tiếp được cái thư nay nói lại việc đánh bạc ngày hôm kia, vậy tưởng nên đăng hầu độc giả được rõ sự thực:

Hôm qua quan đốc nhà đèn có đăng việc M. Trần-văn-Kiểm tức Ba-Còm phải bắt về đánh bạc tại trại Tân-kỳ ở Thái-hà-ấp. Tin ấy có chút sai-lầm, xin nói cải chính cho như sau này:

Nguyên là M. ba Còm lớm đó nhận được giấy của người bạn mời về trại Tân-kỳ ăn cơm chiều. Vừa đến được mấy phút thì có Mme Tạ-thị-Ngeạn, là quả phụ quan cố tri huyện Phạm-văn-Triệu quán làng Bạch-mai (Hà-đông) tạ thế năm 1919.

Mua về quốc trái là một lịp tốt vô song, vừa làm giàu cho mình, vừa thêm của cho mình. Ai ơi, dịp tốt ấy, chớ nên bỏ mất

---

Tòa Thương-thẩm. — Hôm 9 tháng này tòa Thương-thẩm xử những việc sau này:

Vì con chó mà đến đi mang. — Trần Đặng-cao-Vượng mới mua một con chó đem về nhà nuôi, được mấy hôm sở chủ chạy vào nhà bọn tên Tỳ nắp ở xó vườn. Bọn tên Tỳ thấy chó lạ vào nhà đánh bắt làm thịt ăn. Sau người chủ có chó lấy bắt, đến chơi, vì thế hai bên chửi nhau và đánh nhau. Bọn tên Tỳ chạy gây chuyện với Vượng phải mấy thương đau quá nói chết.

Tòa Nam-án tỉnh Sơn-tây phạt tên Trần-v-Tỳ tức Năm và tên Trần-v-Tư mỗi tên 5 năm khổ sai, tên Trần-v-Bao 3 năm tù và bắt tội-nhân phải bồi 200 đồng cho nhà kêu chết. Tên Trần-v-Chinh thì 15 tháng cam và việc án mạng lý được thì vì không đủ chứng cớ làm tội.

(Xem tiếp kỳ sau)

N° 20

TRÀ-HOA-NỮ'

(*La Dame aux Camélias*)

Trước-giả: ALEXANDRE DUMAS FILS

Dịch-giả: Nguyễn-Hải

Giữa lúc ấy thì con *Na-ninh* vào nói với chàng tối rằng bữa ăn đã dọn xong. Khi mụ *Bay-đăng* với tôi vào phòng ăn, thì thấy *Các-nương* đứng tựa vào tường; *Ngạc-tôn* thì cầm hai tay nàng mà đang nhỏ tợ gì không biết. Nàng thì trả lời rằng:

— Ông này ngu lắm. Ông phải biết rằng tôi không thiết ông đâu. Với những gái như tôi, không phải biết nhau đã hai năm trời, mà còn gọi nhân tình kia khác được. Những gái này đã không thuận ngay thì không bao giờ thuận cả. Thôi, mời các ông ngồi vào bàn cho.

Nàng đẩy tay *Ngạc-tôn* ra, rồi đề chàng ngồi bên phải, tôi ngồi bên trái. Nàng nói với con *Na-ninh*:

— Trước khi mày đi nằm, hãy đặn nhà hễ rằng có ai gọi cửa thì đừng mở.

Nàng dặn *Na-ninh* lắc lẩy đề một giờ sáng! — Bấy giờ, cả bốn người cùng cười cười nói nói, ăn uống rồi bo say. Ngồi ăn được một lát, thì sự vui say đã lên đến cực-điểm; chốc chốc lại nghe tuôn ra những lời trớt nhả, những tiếng nói nguợng mồm, mà có một hạng người thường lấy làm hay làm thú. Mỗi khi nghe một tiếng ấy, *Na-ninh*, *Bay-đăng* và *Các-nương* lại reo cười, lấy làm khoái chí. *Ngạc-tôn* thì chơi đùa một cách rất tự-do, không kiêng không nể gì cả. Chàng vốn cũng là người đứng đắn, chỉ vì ăn chơi thành thói tự xưa nên đã hơi sinh đồi. Đã có một lúc tôi cũng muốn say sưa, để cho lòng tôi và trí khôn tôi ngơ được những điều mất thấy, mà dự phần vào cái cuộc chơi đùa lợi là, nó tựa hồ như một mồi ăn trong bữa cơm nay. Nhưng đắn đắn tôi quên cả cái bổng ấm ấm; cốc rượu của tôi vẫn còn đầy tới miệng; tôi thì gắn bó ra buồn bực vì trông thấy con người quốc sắc thiên hương mới hai mươi tuổi đầu, mà ăn uống nói năng chẳng khác chi quân ba que gánh thuê, nàng càng nghe thấy những câu trái-nghịch bao nhiêu thì lại cười già. Tuy vậy, cái sự vui say ấy, cái cách ăn uống nói năng thô-tục ấy, với người khác thì tôi cho là vì sự hoang toàng, vì thói quen hay là vì sức khỏe, mà với *Các-nương* thì tôi coi như một sự cần đề quên được nỗi lòng, một con sốt, hoặc là một lúc nhận nhịp trong thiên-kinh vậy. Uống mỗi cốc rượu *Xâm-banh*, đôi má nàng lại bừng đỏ; từ-từ ngồi ăn, nàng còn ho nhẹ, dẫu dẫn tiếng ho thêm đẹ, khiến cho nàng phải ngửa cổ ra sau ghế, mồi lần ho lại phải lấy hai tay ôm ngực. Một tiếng tuân yêu liền thơ đào mà ngày ngày ăn chơi quá độ như thế thì hẳn phải chịu lắm nỗi cực kỳ đau đớn. Tôi thấy vậy mà lòng tôi như bị dao đâm. Tôi đã đoán trước và lòng tôi lo ngại có một điều, mà sau quả cũng không sai. Đến khi tiệc đã gần tàn, *Các-nương* ho như rát ruột rát gan, tắc hơi tối vào đó, đến bấy giờ tôi mới thấy nàng ho đờ thế. Nàng ho mà tôi cứ tưởng chừng như hai lá phổi nàng đang rách nát. Tuy vậy, nàng cũng cố nén, không thấy nàng nhăn mặt đó nàng bưng, đau không một được mất; nàng đề cái khăn lên môi mà nhổ ra một cục máu đào. — *Ngạc-tôn* hỏi:

— *Các-nương* làm sao thế?

Mụ *Bay-đăng* đáp:

— Nàng vì cuộc đời quá mà nhỡ ra máu, không việc gì đâu, ấy ngày nào cũng thế. Lát nữa nàng lại ra, cứ để vậy, nàng ra được người một mình.

Còn tôi thì tôi không thể cầm lòng được. Mụ *Bay-đăng* với *Na-ninh* sợ hãi gọi tôi lại, tôi cũng cứ chạy theo *Các-nương*.

CHƯƠNG THỨ X

Các nương chạy vào trong một phòng chỉ có một cây nến thắp đề trên bàn. Nàng nằm lăn trên một cái ghế trang-kỷ, xống áo tả tơi, một tay đề lên ngực, còn một tay thì bỏ thõng xuống bên. Trên bàn có một cái chậu bằng bạc, nước đầy tràn chậu. Trông trong chậu nước có vài tia máu. *Các-nương* thì xanh như chàm đồ, hé miệng ra mà thoi thóp thở cho lại sức. Cho giấy, ngực nàng lại nở bồng lên, rồi thấy nàng thở dài một tiếng. Mồi tiếng thở dài ấy đường như làm cho nàng đi được con dao, mà thấy trong mình đề chịu trong một vài giây. Tôi lại gần nàng, không thấy nàng cựa cạy, tôi ngồi xuống, cầm lấy cái tay nàng đang đặt trên ghế. Nàng mỉm cười mà rằng:

— À! ông đấy ư!

Nghe như mất máy tôi lói lắc bấy giờ ngạc-nghẽ quá, vì tôi lại thấy nàng hỏi tôi rằng:

— Có khi ông cũng mệt đó chăng?

— Không nhưng chẳng hay bà còn đau nữa hay không?

— Không, đau là mấy; bây giờ em đã chịu được rồi.

Con ho khi nãy đã làm cho *Các-nương* phải khóc, nàng nói vậy rồi lấy khăn tay lau nước mắt. Tôi động lòng nói với nàng rằng:

— Thưa bà, thật bà làm cho mình vàng hao tổn, tôi e có lẽ nguy. Tôi muốn được làm bạn bè, thân thuộc với bà, để giữ bà khỏi mang lấy cái đau-đớn ấy.

Nàng đáp lại có giọng rất cay đắng:

— A! Thật sự đó không đáng để cho ông thương xót thay cho em. Ông thử xem người nhà có ai săn sóc đến em không. Ấy là bởi họ biết rằng cái đau của em không cách nào trị nổi. *Các-nương* đứng dậy, cầm cây nến đặt lên trên lò sưởi, rồi đứng soi gương. Nàng chải đầu lại ao quần, đứa tay lên sửa sang mái tóc rối bong, mà nói rằng:

— Coi em mới xanh-xao ghê! A! thôi! Ta ra ăn cho xong bữa đi! Có ra, không, ông?

Nhưng tôi vẫn ngồi trơ không nhúc-nhích. Nàng hiểu cái nhân tướng vừa rồi đã làm cho tôi cảm động dường nào, nên nàng lại gần tôi, giơ tay cho tôi mà rằng:

— Nào, đi ra chớ.

Tôi cầm lấy tay nàng, nâng lên miệng mà hôn. Tôi đề cằm hai giọt nước mắt lăn dài lên đến bàn tay nàng. Nàng bèn ngồi xuống bên cạnh tôi, nói với tôi rằng:

— Ô hay! Ông này trẻ con thật. Ông khóc này! Làm sao thế hả?

— Bà chỉ coi tôi ngu-xuẩn lắm thì phải; nhưng điều mất tôi vừa thấy đó làm cho tôi đau đớn không biết dường nào.

— Ông thật là tốt bụng! Ông hãy làm biết làm sao được? Em không ngờ được, em cầu phải chơi bời đôi chút cho nó giải khuây. Mà những gái như em này, thêm một người hay kém mất một người thì có can chi? Những thầy thuốc chữa cho em họ nói rằng mình em có độ là độ trong cuộc phổi, em cũng ra đáng tin họ, ấy em chỉ coi thuốc họ thôi.

Bấy giờ tôi không thể cầm lòng được nữa, tôi mới cũng nàng bày tỏ nỗi lòng:

— *Các-nương* ơi, tôi không biết *Các-nương* về sau này có ảnh-hưởng đến cuộc đời tôi đến thế nào, nhưng tôi chỉ biết rằng, ngay từ bây giờ, tôi không biết còn thương-yêu ai hơn *Các-nương*, đến như gã tôi cũng vậy. Tôi không tới mới thoạt thấy *Các-nương*, lòng tôi đã đi theo. Vậy thì, Trời đất ơi, xin nàng hãy liệu mà thương thuốc và đừng ăn chơi như thế nữa. Nếu mà nàng chẳng vậy thì nàng chết mất, ấy chỉ còn cái cách là chơi qua-độ ấy là chóng đó được cho em.

(Còn nữa)

ĐỒNG-HỒ
MẠ VÀNG
BẢO HÀNH 2 NĂM
Máy kỹ mà tốt nhất hàng
15 chân sinh
Giá . . . . . 11 $ 50
BÁN Ở HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2009

MỠI KẺ PHẢI ĐAU

Hãy hỏi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quản mà đã chữa thuốc không phải dường, hoặc là đã không chữa chăn nào cả, nay hỏi những người phải đau khi quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi : nay hỏi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tật nhược tiêu. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả mọi đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nên cứ bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nên các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nên các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì các bệnh đi mới được.

Vậy các việc thu cho hiệu Bác-sĩ MONTÉS số 51 Phố Paul Bert Hanoi mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, uống một lọ, thì kỳ khỏe mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ . . . 0$ 90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá mỗi chai là . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU
Một lít. . . . . 12 f. 00

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1 $ 60

Thuốc viên « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 4 f. 45
Sáu lọ. 24 50

Thuốc bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ . . . . . 11 f. 50

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Một lọ . . . . . 12 f. 00

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh sổ dịch : như bệnh grippe bệnh cúm, về mùa hay thường hay hại người hết là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng : cách 3 giờ đồng-hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đâu thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÉS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

NHÀ BA MŨI
86 giây nói 328

Nhà ba mũi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giống rằng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 43, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mới đến bản-hiệu nhà Ba Mũi, ở phố hàng Long, số 46, (Route Mandarine).

Có đủng các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đủ xe.

Nay cáo-bạch
Quản-lý, T. Tạ-duy-Tư

Tòa Thượng thẩm giảm tội cho tên Tỷ, tên Tư mỗi tên xuống 3 năm tù và y án phạt tên Bảo 5 năm tù và tha tên Chinh.

Làm chứng gian. — Tòa Nam-án tỉnh Bắc-ninh phạt tên Hoàng-công-Tạo, Ng-v-Lợi và Ng-v-Tinh mỗi tên 6 tháng tù về tội làm chứng gian về việc tên Lẫn tự tiện trói bắt tên Tân vì xét hôm xảy ra việc ấy lý tên Tạo, không có một ở đấy và bắt những tội nhân phải bồi 100 đồng cho sự chú.

Tòa Thượng thẩm tha tội cho tên Tạo, tên Lợi và tên Tinh vì xét ra việc tên Lẫn tự tiện trói bắt tên Tân có thực mà chính tên Lẫn cũng có nhận.

Vu oan giá họa. — Tòa Nam-án tỉnh Hưng-yên phạt tên Ng-v-Khuê 6 tháng tù, tên Mai-danh-Tinh, tên Ng-danh-Hiên và tên Mai-v-Khi mỗi tên 30 đồng về tội cáo gian cho nhà lý-trưởng làng mình chứa thuốc phiện lậu và bắt những tội-nhân phải bồi 100 đồng cho người bị cáo gian.

Tòa Thượng-thẩm y án phạt tên Khuê 6 tháng tù tăng tiền bồi-thường lên 150 đồng và tha phạt cho tên Tinh tên Hiên và tên Khi vì không đủ lẽ.

Hai đứa dân-bà Thổ hung-tợn. — Hai chị em tên Đoàn-thị-Hòa, Đoàn-thị-Tần là người Thổ cùng với một người dân-bà Thổ khác vào rừng chặt nứa để đem bán. Sau tranh nhau về sự chặt nhiều chặt ít cãi nhau đánh nhau. Hai chị em tên thị Hòa, thị Cầu vật người dân bà Thổ ấy xuống đất rồi đè lên, cứ lấy gộng liềm đánh vào lưng. Người bị đánh gầy xương sống ra, rồi chết.

Tòa Nam-án tỉnh Bắc-giang phạt tên thị Hòa và thị Cầu mỗi tên 7 năm khổ-sai.

Tòa Thượng-thẩm tăng tội tên thị-Hòa lên 10 năm khổ-sai vì xét ra thị ấy là thủ-phạm về tội cố sát ấy và y án phạt thị Cầu.

Cải-chính. — Số báo hôm thứ ba, 7 Février ở mục *Tòa Thượng-thẩm* về việc *vi chuyện đàn bà mất lòng nhau* có một câu *một hôm ợ thấy Phạc ngờ vợ thấy Mậu hái trộm mấy quả cau...*, in nhầm chữ *ngờ* ra chữ *thấy*. Vậy xin cải chính lại cho đúng.

Trả lời các bạn đọc báo. — Từ hôm bắt đầu có việc dịch bộ tiểu thuyết « *Tái sinh duyên* », in thành từng tập riêng thì tiếp được nhiều thư hỏi giá tiền và hỏi cách gửi những thế nào. Đáng lẽ phải trả lời riêng từng quái mới phải, nhưng nay nhân bộ tiểu thuyết « *Nhi nữ tạo anh hùng* » còn có một vài kỳ nữa, thì hết, vậy dịch-giả lại định đăng tiếp theo bộ « *Tái sinh duyên* » cho khỏi phải gởi riêng thêm phiền.

Bợm trộm. — Đêm hôm nọ, một tên trộm đang khoan cửa một nhà số 10 phố hàng Trống chực mở cửa vào thì bị một người cảnh sát đi tuần bắt được, người ta đuổi thì nó nhảy tót ngay xuống hồ Hoàn kiếm. Nhưng sau có hai người cảnh sát nữa chạy ra giúp sức thì mới bắt được nó.

Con nhà ai ? — Một đứa con gái chừng 4 tuổi mặc cái áo may bằng khăn bông lạc có những cái Cô Trần-thị-Lu 21 tuổi nhà ở phố hàng Bún số 24 bắt được đứa bé ấy thì để giữ để nuôi.

Một cái trộm. — M. Wong-Tching, 63 tuổi, là thầy thuốc Khách nhà ở đường 16 số 16 trình rằng kẻ trộm vào lấy mất nhiều đồ tư trang giá 285 đồng và ba cái thẻ thuế thân năm 1924.

Sự giàu-sang có khi ở đâu đem lại như trong giấc hoàng-lương. Nhưng muốn mong được giàu sang như thế, trong tay phải có vé quốc-trái, mỗi vé 50 đồng mà rút số trúng may mai được ngay một vạn bạc hẳn-hoi.

VIỆC BẮC-KỲ

BẮC-NINH

Hội Lim. — Hội chùa Lim năm nay không phải vào ngày chủ-nhật lại thêm đường cái bùn lầy, mà người đi xem cũng đông. Chuyến xe-hỏa nào người đi cũng chật nich, hết giờ xe lửa, xe tay đi cũng nhiều. Người thành-thị kẻ lâm tuyển, mỗi năm mở hay kéo đi lễ lượt. Từ 12 giờ trưa cho đến 2 giờ chiều đám lại càng đông. Hội lại gặp vào ngày phiên chợ cho nên người các nơi đều thi nhau đến xem. Trong chùa chẳng văn tụng kinh các bà các cô lễ nghi nga nghi ngớp, ngoài chợ lợn kêu ỷ ẻc, kẻ mua người bán dập dìu. Trên nói tiếng-văn, người đông xem nghìn nghịt, lắm chỗ tụm năm tụm ba quan họ làng ta, la hỏi la hoét, cho đến lúc đã tà-tà bóng ngả về tây, chị em ta mới dan tay ra nhé. Hội chẳng có gì lạ, chỉ có người xem người, mà quan-họ, thì năm nào cũng như năm nào vậy.

TUYÊN-QUANG

Tự vẫn. — Sáng hôm 7 Février 1922, lội đang đi gặp một đám ma, thấy người vợ cả thân khóc người vợ lẽ chết thực là ai oán : lội lấy làm lạ, vì xưa nay ít khi thấy thế, mà đám ma này người vợ cả đã không mang lòng thù oán về nỗi chồng chung, lại còn có chút thương tâm thân khóc một người đi ở không công, mà thổ lộ ra những tiếng khóc rất là thảm thiết. Tôi hỏi mấy người đi đưa đám mới rõ chuyện rằng bà mẹ chồng mất hai đồng bạc, đã oan cho con dâu hai lần cắp và đánh đập mấy hai cái tát. Chị chàng ta muốn kêu oan, nhưng không ai thấu xiết tình ngay thẳng cho, lẽ tức đi tâm gội, ra làm lễ ở đền Hạ xong tới giếo minh xuống sông trước cửa đền. Người nhà đã có lòng nghi ngại, nhưng trộng coi không kỹ, thời sự đã rồi. Khi cáu được xác lên bờ, chậm quá không sao cứu lại được nữa. — Vị nai đoàn bạc mà thiệt một mạng người ! Chuyện dân bà làm lẽ mọn phải thác oan không phải là gương lệ thường. Hỡi bạn đàn ông ta ơi, liệu bề có cư xử được cho trong ăm ngoài êm mới hầy mang lòng thanh lay năm tây bảy không thời bắt chước người Âu, Mỹ thì không có vợ hay là có một vợ có lẽ gia-đình được sung sướng hơn.

Kim-Xuyên lai cảo.

Chỉ có dân giã man mới không biết đường xe lửa ích lợi thế nào.
Người nào đã hiểu sự ích lợi ấy, phải cho vay tiền để làm đường xe lửa cho nhiều.
Cho vay thế, vừa lợi cho mình, vừa lợi cho nước.

HƯNG-YÊN

Mong mỏi quan trên rộng lòng xét lại. — Tết vừa rồi, tôi có về quê thăm phong cảnh cũ, khi xuống tàu từ ga Đình-dù mới bước chân ra ngoài cửa ga mắt trông thấy hành-khách đông nghìn nghịt, xe đông chục nhan nhản, trông thấy rất là vui vẻ, song hiềm vì trời mưa dầm đường cái từ ga đến đầu đường đã dài ước độ 6, 7 trăm thước tây, bùn lầy rất là bẩn thỉu xe không thể nào kéo hành-khách đi được, thành ra hành-khách có đi xe cũng không khỏi cái tệ trượt giầy dép, xắn quần áo mà đò lội trong quãng đường 6, 7 trăm thước tây ấy. Có người ngã lăn cả quần áo ; nào có thể mà thôi đâu, lại nhiều người buồn bán bị hại cả hàng hóa sứt mẻ nát nước mất, trông rất là thê thảm, lội qua quãng đường ấy ra đường đá mới có thể bước chân lên xe, cu li xe mới có thể kéo được. Vậy mong rằng quan trên rộng lòng xét lại mà sửa sang con đường ấy cho hành khách khỏi cái tệ lội ngã trong khi trời mưa gió, ấy cũng là một điều ích lợi cho kẻ buôn bán vậy.

An-nhân Trần-ngọc-Trấn lai cảo.

Ai ơi có chí làm giàu,
Dịp này rủi tốt rủi mau nhớ ai
Bem tiền mua phiếu kẻo hoài,
May ra được vạn một mai nên giàu
Cách hay xin ngỏ cùng nhau.

VIỆC KINH-ĐÔ

Xuân-thủ đàm-ân (*tiếp theo*). — M. Nguyễn-như-Thức, thông-chế lĩnh hữu từ chưởng-vệ nay cải lĩnh tả tam chưởng-vệ.

M. Đào-lương, thự phó đề-đốc lĩnh Nghệ-an tỉnh lĩnh-binh, nay thăng kinh-binh hữu từ vệ chưởng-vệ.

M. Trần-quang-Thập, lãnh binh phó Thừa thiên, cải bổ Nghệ-an tỉnh lĩnh-binh.

M. Đoàn-văn-Giáo, Quảng-ngãi tỉnh phó lãnh-binh, cải lãnh Thừa-thiên phủ lãnh-binh.

M. Trần-ngọc-Bích, phó vệ-úy lĩnh trung nhứt vệ chánh-quản cải thự phó lãnh-binh tỉnh Quảng-ngãi, chức khuyết sẽ do bộ Binh điền-thưởng.

M. Đoàn-thanh-Tam, Bình-định tỉnh lãnh-binh, tỉ-ấng thự hàm đề-đốc về hưu, chiếu hàm hưu cấp bổng.

M. Ưng-Bàm, Quản-cơ lãnh Thái-bình-vệ vệ-úy, thăng thự Bình-định tỉnh lãnh-binh.

M. Hứa-văn-Đại, Hộ-thành-vệ lãnh-binh, thăng thự phó đề-đốc về hưu do hưu hàm mà cấp bổng.

M. Đỗ-văn-Tú, quản-cơ lãnh Thái-bình-vệ, phó vệ-úy, thăng thự phó lãnh-binh, lãnh Hộ-tăng-vệ lãnh-binh, chức chánh phó vệ-úy còn khuyết sẽ có Sắc phê bộ Binh thưởng điển.

M. Đoàn-đức-Chinh, phó lãnh-binh tỉnh Khánh-hòa, thăng thự phó đề-đốc, về hưu, chiếu hưu hàm cấp bổng.

Ông nầy nguyên có sang Lào bộ gồ to để cung chế Thánh-thọ-tăng tạo nhọc có công, chuẩn thưởng tam hạng kim-khánh cùng thủy-anh huyền-bội để thị khuyến.

M. Nguyễn-đức-Bông, Kinh-binh hữu-tứ-vệ chánh quản, cải thự Khánh-hòa tỉnh phó lãnh-binh, chức khuyết sẽ bộ Binh sẽ thưởng điển.

M. Tôn-thất Đệ, phó lãnh-binh tỉnh Hà-tĩnh, chuẩn thiệt thự chức lãnh-binh tỉnh ấy.

M. Thái văn-Toản, Ngự tiền thông-sự và M. Hồ-phú-Viên, tham-tá thường hạng phủ Khâm-sứ, hàm tuyên-vũ, được ân ban mỗi ông một cái tứ hạng Minh-ngân long-bội-tinh.

M. Ưng-Bang, thị-lang bộ Công, lâu nay trong các công việc tạo tác thường được chỉnh bảo, ông đã biết việc lại cần nhận và công lao, nay được Hoàng-thượng ân thưởng ngũ hạng Gia-thiện long bội tinh để tỉ khuyến.

Chẳng hay vì nỗi gì mà điên. — Ở làng Bác-vọng-đông mới có một cái đám cưới, cứ là thường tình thì hai bên vui mừng mới phải, cớ sao mà nỗi vui chưa có, cảnh buồn lại mang, cũng kỳ thiệt ! Số là tên Ngô-Phụng ở làng Bác-vọng-đông kết hôn với một người con gái ở làng ấy, trước hôm nhà ngành chú bên, chị kia ở nhà có cưới cưới nói nói luôn, bà con thấy thế ai cũng ngỡ chị ta có chồng mà mừng, cha mẹ cũng là mừng mà cũng như không, đem hoàn toàn nguyên về nhà cưỡng bắt yêu cũng có song, cũng có cho ở sáo rượng để làm vốn. Hồng nhưng chị ta cứng rắn lắm, như cuồng như điên, tự do thì nói xàm xàm cả ngày, rồi bảo người chồng là tên Phụng rằng : ana với toi là người dưng, sao anh cứ theo đòi toi mãi. Có người lại nói rằng : con nầy mắc phải bệnh tả, anh thứ lấy cây roi dâu mà đánh nó vài roi coi thử, tên Phụng lấy roi đâu đánh nó, thì nó khóc mà kể chuyện chi chi, rồi tên Phụng cũng khóc. Vì thế nên hôn lễ tuy thành mà thiếu lễ hiệp cẩn, hai nhà đều buồn bã lắm, hiện đương tìm phương chữa bệnh. Nghe đâu lúc trước người chị nó cũng thế.

VIỆC TRUNG-KỲ

VINH

Mandat của ai ? — Bản quán đã nhiều lần rao trong báo-chương, các ngài có gửi thư thì xin đừng kỳ thiếu.

Hôm nay bản quán lại mới nhận được cái ngân-phiếu (mandat) số 784347 bạc là 4 p. 00 mua ngày 7 Février 1922 tại nhà Bưu-chính (poste) Vinh, không rõ của ai và không có thư từ chi.

Vậy cái ngân-phiếu (mandat) của ông bà nào gửi ra mua sách vở hoặc các thứ chuyện tiểu-thuyết, hoặc trả tiền báo, hoặc trả tiền quảng cáo thì xin các ngài viết thư ngay ra cho bản quán rất cảm ơn.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SẮC SẢN-HIỆN 48

Bán vé chục

Bản hội có đem về chục các hạng mỗi một đồng bạc trừ được ba hào. Qui khách ông bà nào muốn dùng xin cứ lại những hiệu này mà mua :

ÍCH-KỶ, 88 phố hàng Mã-may
HÒA-PHONG, 12 phố hàng Mã-may
NGUYÊN-THỊNH, 48 phố hàng Gai

Tối thứ năm :
MÃ TRẦN-HƯNG
Bản hát tình nguyện diễn một tích tuồng rất hay để khoe tài.

Tối thứ bảy
TRUNG QUÂN ĐỐI
Giai tài gái sắc lược thao.
Mũi tên hòn đạn xe vào nhân duyên

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 8 đến thứ bảy 14 Février 1922
Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH
THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế giới
FAN-FAN
Đoạn thứ 1, 2, 3, 4 và 5
Trích ở trong « THIÊN-THƯƠNG DẠ ĐÀM-giải cổ-thần 5 đoạn. Cảnh rất đẹp của M. Bernard Mac Couvelle sản
Những nơi đóng trò điển mặc áo lối Nhật-Bản rất là sang trọng
NHỮNG CỦA CẢI CỦ BỐ
Hài kịch rất ý-tứ chia làm hai đoạn
Tuần lễ sau sẽ chiếu tích :
SỰ GIAN-NAN CỦA SỐ PHẬN

KÍNH-CÁO
Xin các qui-khách không lòng chớp đợi một ít lâu nữa rồi bản-quán mới có thể chớp được khi bộ 11 đã ít tích « NGƯỜI BẢ MẶT » ; song xin có chắc cho rằng bao giờ có thể chớp thời bản-quán sẽ chớp ngay. Vậy có lời để các qui-khách lượng tình.

XIN XEM CHO KỸ

Phàn nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi đi mua lại mua ở hiệu khác, sau nhỏ mà làm ra không đắt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đi có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đóng-bố ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 51 Hanoi.

Nay kính
M. Montès.
51, Rue Paul Bert Hanoi.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Paiements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy hiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trả ra những tiền đó thì ở, cần thì bản-quán không nhận con-niêm gì trả bằng con-niêm cả.

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN
Chính-quán tại phố hàng Trống, số 50 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.
Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu
Bản-sen thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc nằng rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.
Có xe Ô-TÔ cho các qui-khách đi ga, hoặc đi các tỉnh
Giây nói số : 280 — hoặc số : 150
Xin quản-gũng có giây nói trực tiếp với chính-quán sau

CHÁNH PHỦ TOÀN QUYỀN ĐÔNG-PHÁP

Phát-hành 123.600 trái-phiếu, giá mỗi trái-phiếu là
50 đồng bạc

CÓ RÚT SỐ, TRÚNG ĐƯỢC TIỀN
CHẮC LẮM LÀ TRONG BA MƯƠI NĂM SẼ HOÀN LẠI HẾT
GIÁ PHÁT HÀNH MỖI PHIẾU LÀ 50 ĐỒNG

Cả 123.600 trái-phiếu mỗi năm đều được đợ bốn kỳ rút số. Mỗi kỳ rút số có những số được lĩnh tiền như sau này :

Kỳ rút số ngày 1er Juin và ngày 1er Décembre	
1 trái-phiếu được hoàn lại bằng	10.000 đồng
1 trái-phiếu được hoàn lại bằng	1.000 đồng
12 trái phiếu được hoàn lại bằng	500 đồng
1.016 trái-phiếu được hoàn lại bằng	100 đồng

Kỳ rút số ngày 1er Mars và ngày 1er Septembre	
4 trái-phiếu được hoàn lại bằng	1.000 đồng
26 trái-phiếu được hoàn lại bằng	500 đồng
1.000 trái-phiếu được hoàn lại bằng	100 đồng

Như vậy mỗi năm cả thảy có 4.120 trái-phiếu được hoàn lại bằng 471.200 đồng bạc mà trong số tiền hoàn lại ấy, có 2 lộ là 10.000 đồng, 10 lộ là 1.000 đồng và 76 lộ 500 đồng.

Kỳ rút số thứ nhất định vào ngày 1er Juin 1922

Những trái-phiếu trúng số, thì ngày hôm 15 tới sau ngày rút số được lĩnh tiền, mà số tiền ấy phải trừ tiền thuế theo như lệ thường còn bao nhiêu thì lĩnh tại các ngân-khố ở Đông-pháp.

Tiền mua trái-phiếu sẽ nhận từ ngày 1er đến ngày 20 Mars 1922 tại tất cả các ngân-khố Đông pháp, tại các phòng giấy bưu-chính cụ thể, và tại tất cả các chi điểm của nhà Đại-pháp Hỉ-lộ ngân-hàng, không phải mất thêm phí tổn gì cả, mà cũng không có hạn chế số tiền nhận đến bao nhiêu là cùng. Song các sở bưu-chính chỉ được thu số tiền mua phiếu đến bảy hay là kém gì tiền 10 phiếu mà thôi.

Chánh-phủ Toàn-quyền Đông-pháp được quyền giảm bớt số phiếu đến mua.

Mua 10 trái-phiếu hay là hơn 10 trái phiếu thì phải nộp tiền ngay tức số ; còn những số trái-phiếu mua ngoài cái số mười phiếu, thì lúc đến mua phiếu phải nộp một phần chia năm giá tiền, nghĩa là mỗi một phiếu phải nộp ngay 10 đồng, còn thiếu lại bao nhiêu thì chậm lắm là lúc nhận giấy trái-đơn nhất định nộp nốt.

Những trái-đơn nhất định sẽ giao cho các nhà mua phiếu ngay lúc hết hạn mua phiếu và trước ngày rút số kỳ đầu.

Đỗ Vă Phi, Hồng Cúc 48 Petrus Ký (67-74), tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ - Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 10 Février 1922

Giá báo

Không Nhà nước	6$.20
Nhà Ngân-hàng	6 . 20

Tàu tới tàu đi

Tàu *Doling* ở Bordeaux đã chạy sang Đông Pháp ngày 12 Janvier.

Tàu *André Lebon* ở Marseille đã chạy sang Đông Pháp ngày 15 Janvier.

Tàu *Cap Arcona* mang 11 v. sang Pháp, đến ngày 10 Février, ở Haiphong sẽ chạy.

Tàu đi ở Hanoi sẽ đáp xuống Haiphong chuyến xe hỏa 20 giờ 7 phút tối mồng 9 Février.

Tàu *Orthoptère* 3 Bayon sẽ đi về Trung-kỳ và Haiphong ngày 14 Février.

Tàu *Azag ire-Ridam* ở Yokohama sẽ chạy ngày 13 Février. Chừng 24 ngày thì tới Haiphong.

QUẢNG-HƯNG-LONG

Hữu-hạn công-ty, vốn 12 vạn đồng

HANOI — Số 79, Phố Hàng Bè — HANOI

HÀNG MÙA ĐÔNG

Bản-hiệu vừa nhập rất nhiều những đồ hàng như sau này :

Các thứ bỉ TẤT TAY

— mũ da
— KHĂN QUÀN CỔ (Foulard)
— ÁO MƯA ÁO
— CHĂN DẠ XANH ĐỎ
— RƯỢU MỜI ĐỂ DÙNG TẾT
— NƯỚC HOA VỚI MỸ-SOA
— DẦU GỘI ĐẦU

cùng các hàng tạp-hóa không thể kể hết được.

Kính mời các quí-khách chiếu cố cho. Bản-hiệu sẽ đổi-chác hàng, chắc chắn các ngài cũng được vừa ý.

OMEGA

CÓ BÁN TẠI :

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Nên hỏi giá của Bản-hiệu.

3074

NỘI PHÁP-THƯƠNG VĂN TẢI

Số 7, cạnh trường Bonin

CÓ BÁN : Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29, phố Ngọc-thanh định giá. . . . . 2.800 $ 00

CHO THUÊ : Một khu đất rộng 2.048 thước vuông ở đường Sohillet.

Hội ấy lại chuyên trị cả lấu năm về nghề đóng xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Hạng nào cũng có giấy cam-đoan chắc chắn.

Ai muốn mua góp tháng hay thuê tạm xin đến đó mà hỏi. Có bán đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại.

3106

SOCIETE ASIATIQUE D'IMPORT ET D'EXPORT

36 21, Rue Jules Ferry, à Haipheng

CÓ BÁN : vải, đồ len, rượu vang, rượu sâm banh, rượu cốt nhắc, các thứ đồ hộp, vân vân.

Ai muốn hỏi gì, hiệu ấy sẽ sẵn lòng trả lời và sẽ gửi ngay các mẫu hàng đi.

3075

BẠCH-THÁI-BƯỞI

CÔNG-TY

HANG TÀU SÔNG BIỂN

TÀU CHẠY PHIÊN khắp các ngọn sông Bắc-kỳ :
TÀU CHẠY VEN BIỂN Bắc-kỳ và Trung-kỳ :
TÀU CHO THUÊ cả chuyến :
TÀU HẢI THUYỀN và sà-lan :

Bản-ty cũng có bao cả hàng hóa xuất-cảng nhập-cảng

Ai cần điều gì xin hỏi tổng-cục tại Haipheng và các phân-ty tại Nam-định, Hanoi, Tuyên quang, Việt-trì và Sơn-tây

3045

BỆNH NHỨC ĐẦU như cắm linh đâm vào

Khi mới phải đau thì chỉ nên chữa cho đau một, chớ nên chữa cả bệnh cho hết một. Hai bận thời dương như thấy đỡ mạnh, tai lắng hẳn, người bệnh tất thấy đau nhức lại hăng như trước, đó là bệnh nó đã ăn sâu vào trong tạng phủ, không thể chữa một lần mà khỏi được. Phải uống thuốc cho đến khi nào thấy bệnh nó đã hết hẳn, mới thôi không uống nữa, thì mới khỏi hẳn được.

Thuốc « DÉPURATIF RICHELET » này có bán ở các hàng thuốc lớn.

Thực là công hiệu !

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTES

Chevalier de l'Ordre du Dragon d'Annam, Officier de l'Instruction Publique, Lauréat de la Société d'Encouragement au Bien, Médaille d'Or de la Société d'Acclimatation, Médaille d'Or de la Société d'Horticulture, Médaille d'Or de la Société Centrale d'Agriculture, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Vétérinaire, Médaille d'Or de la Société Centrale de Pharmacie, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine, Médaille d'Or de la Société Centrale de Chirurgie, Médaille d'Or de la Société Centrale de Gynécologie, Médaille d'Or de la Société Centrale de Pédiatrie, Médaille d'Or de la Société Centrale de Dermatologie, Médaille d'Or de la Société Centrale de Neurologie, Médaille d'Or de la Société Centrale de Psychiatrie, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Légale, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Militaire, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Navale, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Coloniale, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Tropicale, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Aérienne, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Spatiale, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Sous-marine, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Hyperbare, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Hypobare, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Isobare, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Anisobare, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Isochore, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Anisochore, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Isotherme, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Anisotherme, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Isentropique, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Anisentropique, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Isenthalpique, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Anisenthalpique, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Isenergique, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Anisenergique, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Isentropique, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Anisentropique, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Isenthalpique, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Anisenthalpique, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Isenergique, Médaille d'Or de la Société Centrale de Médecine Anisenergique.

HÓA-HỌC CHẤT và các thứ thuốc Âu-châu

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARR, có các thứ đau mắt

THUỐC SOLUBLE R. cần ông GOLDÉ để chữa a-phiện

SOLUTION R. MORÉ

Goutte à MÉTHARSINATE.

1$.00 một lọ

Mỹ-phẩm và thuốc chữa bệnh ngoài da : Các thứ thuốc nước, thuốc bột, thuốc nước để rửa, thuốc bột để rắc, thuốc mỡ, thuốc dán, thuốc viên, thuốc nước để uống, thuốc bột để uống, thuốc viên để uống, thuốc nước để tiêm, thuốc bột để tiêm, thuốc viên để tiêm, thuốc nước để truyền, thuốc bột để truyền, thuốc viên để truyền, thuốc nước để thụt, thuốc bột để thụt, thuốc viên để thụt, thuốc nước để rửa, thuốc bột để rửa, thuốc viên để rửa, thuốc nước để rắc, thuốc bột để rắc, thuốc viên để rắc, thuốc nước để dán, thuốc bột để dán, thuốc viên để dán, thuốc nước để bôi, thuốc bột để bôi, thuốc viên để bôi, thuốc nước để ngậm, thuốc bột để ngậm, thuốc viên để ngậm, thuốc nước để nhỏ mắt, thuốc bột để nhỏ mắt, thuốc viên để nhỏ mắt, thuốc nước để nhỏ tai, thuốc bột để nhỏ tai, thuốc viên để nhỏ tai, thuốc nước để nhỏ mũi, thuốc bột để nhỏ mũi, thuốc viên để nhỏ mũi, thuốc nước để nhỏ họng, thuốc bột để nhỏ họng, thuốc viên để nhỏ họng, thuốc nước để nhỏ miệng, thuốc bột để nhỏ miệng, thuốc viên để nhỏ miệng, thuốc nước để nhỏ răng, thuốc bột để nhỏ răng, thuốc viên để nhỏ răng, thuốc nước để nhỏ lưỡi, thuốc bột để nhỏ lưỡi, thuốc viên để nhỏ lưỡi, thuốc nước để nhỏ cổ họng, thuốc bột để nhỏ cổ họng, thuốc viên để nhỏ cổ họng, thuốc nước để nhỏ thực quản, thuốc bột để nhỏ thực quản, thuốc viên để nhỏ thực quản, thuốc nước để nhỏ dạ dày, thuốc bột để nhỏ dạ dày, thuốc viên để nhỏ dạ dày, thuốc nước để nhỏ ruột, thuốc bột để nhỏ ruột, thuốc viên để nhỏ ruột, thuốc nước để nhỏ hậu môn, thuốc bột để nhỏ hậu môn, thuốc viên để nhỏ hậu môn, thuốc nước để nhỏ âm đạo, thuốc bột để nhỏ âm đạo, thuốc viên để nhỏ âm đạo, thuốc nước để nhỏ dương vật, thuốc bột để nhỏ dương vật, thuốc viên để nhỏ dương vật, thuốc nước để nhỏ tinh hoàn, thuốc bột để nhỏ tinh hoàn, thuốc viên để nhỏ tinh hoàn, thuốc nước để nhỏ bìu dái, thuốc bột để nhỏ bìu dái, thuốc viên để nhỏ bìu dái, thuốc nước để nhỏ hậu môn, thuốc bột để nhỏ hậu môn, thuốc viên để nhỏ hậu môn, thuốc nước để nhỏ âm đạo, thuốc bột để nhỏ âm đạo, thuốc viên để nhỏ âm đạo, thuốc nước để nhỏ dương vật, thuốc bột để nhỏ dương vật, thuốc viên để nhỏ dương vật, thuốc nước để nhỏ tinh hoàn, thuốc bột để nhỏ tinh hoàn, thuốc viên để nhỏ tinh hoàn, thuốc nước để nhỏ bìu dái, thuốc bột để nhỏ bìu dái, thuốc viên để nhỏ bìu dái.

BỘ BUỘC THUỐC (BỘ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC)

BỘ MÔ-SÉ

Hiệu Lumière và Jougla và giấy ảnh, thuốc Citrate và Hydro.

Bán cuộn và bán bao kín

Bán cắt và bán lẻ

« THUỐC DẺ »

0$.50 một chai 1/2 lít

Mỹ-phẩm, có chuyên chữa ở nàng Cát-lai-di, cho nên không trông thấy hẳn. Đến khi nàng giới thiệu bấy giờ tôi mới hỏi tác vay chào, lại làm-nhâm gật đầu, rồi hai người cùng nhìn nhau mà cười nhạt.

Nàng *Cát-lai-di* nói : Vậy không biết có nhà riêng nhưng thân-phận tôi giữ chẳng tôi ở đây.

Tôi cũng trả lời nhạt-nhẽo một câu rằng :

— Vâng !

Nàng *Cát-lai-di* hỏi :

— Khi ông còn ở *Sa-lạp*, có nhận được bức thư của tôi không ?

Tôi nói :

— Không !

Nàng *Cát-lai* lại nói :

— Nếu vậy thật là một điều đáng tiếc ! Giả-sử ông nhận được bức thư ấy thì ông sẽ biết tôi đến dường nào.

Tôi nói :

— Bây giờ tôi đã được biết rõ, không cần phải xem bức thư ấy nữa !

Bấy giờ tôi ngẫm nghĩ ra như người mới hết tỉnh-khóc, đã trông thấy một chàng thấp bé lóc vàng ở chỗ ghế ngồi kia đứng dậy. Cái ghế ấy là ghế của nàng *Cát-lai-di* ngồi đó. Chàng ấy giơ tay lên mời nàng ngồi, rồi chàng ấy cũng ngồi xuống ghế đối diện với nàng.

Nàng *Cát-lai-di* nói :

— Việc trước thế nào, tôi cũng nói hết cho ông quản tôi hiểu, không giấu diếm cái gì. Tôi làm việc này, nghĩ cũng rất hổ thẹn, nhưng phải gượng gạo tấm lòng. Ông ấy bảo là ông yêu tôi, mà lại bỏ tôi đi xa, không thể một mình vò võ, thế thì tôi phải vì tôi mưu tính mà đổi thờ người khác. Ông là người quảng đại, tất ông cũng lượng tình cho mà không chấp trách nào !

Tôi nói :

— Được ! không ! Quyết không ! Nhưng hãy giờ tôi xin cáo từ.

Nàng *Cát-lai-di* nói : Vội gì thế ? Mới ngồi chơi, sơi chén nước đã !

Tôi không trả lời mà quay ra. Hầu đứng dậy tiễn tôi và nói rằng :

— Nhưng việc như việc này, nếu là một việc thường có xảy ra vậy. Giả sử một người đàn bà có thể lấy hai chồng được thì mới tránh khỏi việc này, nhưng trên đời quyền không lý ấy, biết làm sao được ?

Tôi cũng không trả lời, cứ thẳng bước đi ra. Khi tôi đi khỏi, hầu còn đứng tại bên cửa, nhìn theo tôi mà cười nhạt. Tôi đi được mấy bước thì trong đó tôi bỗng có cái tư tưởng lạ lùng, lại phải quay lại.

Nàng *Cát-lai-di* nói :

— Sao nỡ với vàng như thế ! Mới ngồi chơi, sơi chén nước đã !

Tôi không trả lời mà quay ra. Hầu đứng dậy tiễn tôi và nói rằng :

— Nhưng việc như việc này, nếu là một việc thường có xảy ra vậy. Giả sử một người đàn bà có thể lấy hai chồng được thì mới tránh khỏi việc này, nhưng trên đời quyền không lý ấy, biết làm sao được ?

Tôi cũng không trả lời, cứ thẳng bước đi ra. Khi tôi đi khỏi, hầu còn đứng tại bên cửa, nhìn theo tôi mà cười nhạt. Tôi đi được mấy bước thì trong đó tôi bỗng có cái tư tưởng lạ lùng, lại phải quay lại.

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu nai)

Phần nhiều người chết vì bệnh thương-hàn và bệnh ho-lao, mọi khi bệnh ấy thường phải sợ, vì nhiễm vào hay nhẹ, chỉ cũng chẳng là ấy là bệnh hay nhẹ, bệnh ấy người ta thường không để phòng mấy, khi mới phải cũng không lấy gì làm nặng, sau đến khi nó làm cho yếu các phủ-tạng và làm cho giảm bớt cả chân huyết đi rồi. Nếu khi có bệnh thời khi nào xảy ra thì người khỏe cũng có thể chống nổi được, chỉ người đã bị bệnh hay mắc bệnh này chữa là mất phải.

Vậy thì nên dùng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai). Dùng thuốc này thì da mặt xanh, sức lực lại khỏe mạnh, công việc gì muốn làm ăn như thường, ăn uống để tiêu, khỏe mạnh lạ lùng.

Chỉ dùng vài lọ *Dragées Rabuteau*, thì chẳng còn sợ gì bệnh hay mắc nữa.

Ở các hàng bào chế lớ đều có bán cả.

2056

Nhà Bán đồ « TÂN-TÂN » Hà-nội, ở phố hàng Trống Chủ-nhật, thứ năm sáu cũng có bán từ tám giờ sáng.

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THỔ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHÍ

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VÀ NGHỆ : Ở VINH đi hôm nào cũng có xe thổ chạy cho thư và hành-khách ở ga Vinh-Lý rẽ Phố-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phố-Qui có 3 phiên chợ Hạ Én nhóm ban ngày, rất tiện cho các quí-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty nhờ, tính giá phải chăng.

Các quí-khách đi lại đường Vinh-Hà nghĩa nên đi xe thổ thì được tiện hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫn, xin liệt quí khách đánh giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép thì cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi cho Hà-tĩnh thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHÍ Yên-Lý garage ; còn đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHÍ Đông-Hà garage.

3012

SOCIETE DES PHOSPHATES DU TONKIN

183, Avenue Paul Doumer à Haipheng

XƯƠNG-TÂN-PHOSPHATES) là một thứ bột cực tốt, giống như (Scories) Vậy trước đây XƯƠNG-TÂN thì lên rồi ra được gấp hai, gấp ba.

Bột không tốt như vậy cũng có người dùng ĐẠI-BIỂU

Ai muốn hỏi-han gì, xin cứ gửi giấy ci ở cái ông tới tại Haipheng, 183, Avenue Paul Doumer (Phố Cầu-Đất).

Chúng tôi bán giá như sau này, để lấy tại nhà-máy ở Haipheng

23 $ 00 một tấn PH. 2 %. Thứ hốt để mua nhiều nhà.

32 . 00 một tấn PH. S Thứ bột này thường dùng cả trồng cành, trồng cọc

3050

NGUYỄN-HỮU-THU DIT SEN

HAIPHONG

CÁC ĐƯỜNG TÀU CHẠY SÔNG, BIỂN :

Tàu BẢO-THẠCH (JADE) chạy Hải phòng, Nam-hải, Bắc-hải, Hongkong
Tàu GIAO-CHỈ chạy Hải-phòng, Nam-định
Tàu ĐỒNG-LỢI chạy Hải-phòng Nam-định.
Tàu TÂN-ĐỆ chạy Phả-lại (Sept Pagodes . Lâm.
Tàu CÁT-TƯỜNG chạy Hải-phòng Kiến an.
Tàu CHAMPAGNE chạy Hải phòng Hongay.
Tàu ĐỆ-ĐỆ chạy Hải-phòng, Hải dương.

Những hàng hóa thì phải xếp xuống tàu một giờ trước khi tàu khởi-hành

Ai cần điều gì xin hỏi tổng cục tại Hải phòng
Phố Bonnal số 51 — Phố Tourane số 9
TÉLÉPHONE N° 241

2011

NHI-NỮ TẠO ANH-HÙNG

(*Chuyện một người mỹ-nữ chỉ vớ ao kết duyên với anh-hùng, khiến cho chàng thiếu-niên kia muốn làm anh-hùng mà phải mạo-hiểm vào nơi rừng xanh núi đỏ, để khảo-cứu về khoa-học, sau phải-minh được nhiều thứ hái lạ, trở nên một nhà khoa-học có danh-tiếng. Nhưng trót xanh ghen với má hồng, càng để làm đen công thế, thành ra lắm nỗi rắc-rối...*)

NGUYỄN-BỈNH-KHIÊM dịch thuật

Cuốn sách của tôi đến chỗ này đã gần trọn bộ, thế tất phải quay lại cái chủ ý ở đầu cuốn sách này, nghĩa là cho phải nói qua mấy câu về việc nàng *Cát-lai-di* vậy.

Than ôi ! Nàng *Cát-lai-di* kia, khi trước tôi ở trên cõi đất lạ, đã từng lấy tên nàng *Cát-lai-di* mà đặt tên cho cái nhà hồ lớn ngay nay thì cái hồ lớn ấy lại nên để nguyên tên cũ, cứ gọi là *Trung-ương-đại-hồ* mà thôi, bởi vì nàng *Cát-lai-di* tôi đã không phải của tôi nữa.

Cái tình tình quái-tích của người con gái ấy, tôi thật không ngờ. Thiên-hạ có ai đối với người yêu mà khinh thường sự biệt ly bao giờ, huống chi lại còn xua đuổi khiến cho người yêu phải gián thân vào nơi hiểm nguy, mười phần chết chắc chắn đã được một phần sống, thế thì cái tình độ ấy tình của nàng cũng đã biết được vậy.

Ngày ấy tôi nghe lời nàng *Cát-lai-di*, hăng hái đi mạo hiểm, để cầu cho nàng được vừa lòng cũng vì tôi thấy cái nhan sắc xinh đẹp của nàng, cái chí nguyện cao thượng của nàng, mà tôi lấy làm lạ.

Bây giờ tôi mới biết là nàng muốn kết duyên với anh hùng, không phải là thực có lòng kính yêu anh hùng đâu, chẳng qua muốn được một bậc anh hùng làm chồng, để ngồi mà hưởng phú quí, mà chia cái vinh dự, cho thỏa lòng ích kỷ của nàng.

Nàng vì cái lòng ích kỷ và cái tính-tình quái tích mà thành có tư tưởng lấy, nhưng cái tư tưởng ấy lại không giữ vững được lâu. Tôi mê cái sắc đẹp của nàng đến nỗi bị nàng ngu lộng, nay đầu tỉnh ngộ, cũng đã muộn lắm rồi.

Trong mấy hôm trước đây, tôi vì cớ ấy mà xuýt nữa có cái tư tưởng chán đời. Tôi muốn chép rõ việc này, nhưng không thể nào hạ bút cho được. Qua một tuần lễ nữa, tôi mới tỉnh ngộ mà nghĩ ra.

Và tôi đã bàn cùng *Lô ti-đăng*, định làm một việc khác, cho nên đối với việc ấy, tôi dần dần nguội lạnh, mới đem sự thể đầu đuôi mà chép vào sách, một việc vô-ý-thức trong khi tuổi trẻ, tưởng cũng nên ghi lại, để răn kẻ sau này.

Ngày thứ nhất tôi mới bắt đầu về *Luận-đôn* thì ngày đêm bôn tẩu tôi tìm đến cái nhà gỗ lát thảo trước để yết kiến nàng *Cát-lai-di*. Tôi vừa đi vừa ấy mấy trong lòng, bỗi vì từ khi biệt ly đến giờ, tin tức vẫn tanh, chưa biết nàng còn hay là đã vì thế nhưng nàng đang độ tuổi trẻ, chắc không đến nỗi nào.

Thế nghĩ thầm : ngày nay ta đã đi mạo hiểm về mà được đại danh thì trong khi gặp mặt nàng, chắc nàng phải hoan hỉ lấy làm vừa ý. Tôi nghĩ đến điều ấy thì lại vui lòng, bỗi tưởng khi tôi còn ở trên cõi đất lạ, đã có thiên lần tôi đêm mê ngày tưởng, tôi vẫn chắc rằng khi tôi về đến nơi, tất nàng phải giơ tay mà đón tôi, phải ghé miệng mà hôn tôi vậy.

Đến khi tôi về, chẳng tiếp được một phong thư, và một cái giấy thép nào của nàng, trong lòng tôi thật đã bối rối, như người ở trên từng mây mà rơi xuống vực sâu, nhưng tôi còn mong rằng trong khi gặp mặt, nàng sẽ có những lời ân ái, để khiến cho tôi được hả dạ.

Tôi vừa nghĩ, vừa rảo bước đi mau. Khi đến ngoài cửa tôi gõ thật mạnh thì có đứa nữ-tỳ ra mở. Tôi nghe tiếng nàng *Cát-lai-di* ở trong phòng bèn kêu, liền chạy ngay vào. Cái vật áo của tôi và vào mình đứa nữ-tỳ, đứa nữ-tỳ ngơ ngẩn ra không hiểu mình có cớ làm sao.

Tôi vào tới trong phòng thấy nàng *Cát-lai-di* ngồi ở góc bên kia. Nàng ngồi trên một cái ghế thấp, ở dưới ngọn đèn treo, ở bên cạnh cái đàn. Tôi từ cửa phòng chỉ bước 3 bước đã đến tận nơi. Hai tay tôi cầm lấy hai tay nàng rồi gọi tên nàng luôn mấy tiếng.

Nàng *Cát-lai-di* ngẩng đầu nhìn thấy tôi, làm ra dáng kinh-gạc. Nàng đỏ nét mặt, trừng mắt, cau trán, nhăn mồi. Cái hình trạng ấy xưa nay tôi chưa từng trông thấy bao giờ.

Nàng bỗng dựt tay mà bảo tôi rằng :

— Ông làm gì thế này ?

Tôi gọi tên nàng mà rằng :

— Khi trước nàng *Cát-lai-di* ơi ! Có sao lại như thế ? Nàng hà không từng đính-ước với tôi hay sao ? từ đây trở đi, người ta sẽ gọi nàng là bà *Nài-đức* đó !

Tôi nói chưa dứt lời thì nàng *Cát-lai-di* vội đáp :

— Không ! tôi đã kết duyên với ông *Bốc-đức* rồi. Phu quân tôi ngồi kia, tôi xin giới-thiệu cùng ông.

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-VĨNH